

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Martia, Jue și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 8 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuza. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Nr. 10130 Bis.

(2—3)

Concurs.

Devenind vacant un **stipendiu de una mie (1000) corone din dotațiunea de la stat**, destinat pentru calificarea absolvenților din cursul teologic al seminarului nostru arhiepiscopal, pentru ocuparea acelei se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Cererile de concurs se se așternă la consistoriul arhiepiscopal în termenul indicat mai sus, înzestrate cu următoarele documente:

- a) carte de botez;
- b) testimoniu de maturitate;
- c) absolutoriu teologic;
- d) eventual alte documente recomandătoare.

Cererile intrate după expirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 21 Septembrie 1904.

Consistoriul arhiepiscopal.

Biserica și problemele sociale.

IV.

— Articol final. —

Am accentuat, că nu dispunem de mijloce însemnate în scopul creării instituțiilor folositoare pentru popor. Trebuie însă de altă parte să ne tragem sâma și cu curentele ce au trecut la popor. O pornire, fie ori și care, nu se poate opri, de cât pôte la începutul ei. Îndată ce mișcarea a luat dimensiuni — fatal trebuie să și aibă cursul ei. Mișcările populare sunt ca și torenții de apă. Apucând a se porni undele, nu pot sta în loc până nu se împreună într'una singură, care isbește, sfarmă tot ce i stă în cale, apoi earăși se desface și intră în liniște, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat.

Ce se facem deci? Mijlocele de cari am făcut amintire până aci privesc viitoriul, ear' noi trebuie să ținem cont și de prezent.

Aci, se o recunoștem, întâmpinăm o greutate din care de ocamdată numai simțul nefalsificat al credincioșilor ne pôte scăpa. Avem norme bisericești, avem porunci. Dispozițiunile cuprinse în ele sunt însă numai morale și se execută cu mijloce morale. De câte-ori parohii și comitetele, cari au datorința a veghia asupra purtării poporenilor, nu trebuie să stee pasivi și cu mâinile în sin, căci nu știu ce se mai întreprindă!

Omului fără frică de Dzeu îi lipsește și rușinea de ômeni, nu mult își bate capul cu pedepsele bisericești ce i-s'ar aplica. Își scôte chiar în fală, că pôte batjocori preotul și legea. Din șirul acestor nefericiți se recrutează cei cari voesc resturnarea organizațiunii existente sociale.

Statul în privința susținerii vazei bisericești nu e de cât un tată mașter. Adese și prescrieri pozitive ale legilor existente se interpretează în mod sinistru pentru biserică. Direct la toț cazul nu, dar' indirect statul încă s'a asociat curentului resturnător de ordine socială. În public, după a mea cunoștință, nu

s'a pășit oficios, în secret însă, mi-se pare, că și la noi e adoptat principiul francmasonic, că religiuinea e un ce ce aparține conștiinței, deci legile pozitive nu au să țină nici un cont de canoanele bisericești. De aci numai un pas mai este până la degradarea bisericilor la rolul de „corporatiune privată”, cari pe atât îl interesează numai în cât are a le supraviețui, ca să nu urmărească scopuri contrare lui.

Ce alta însemnă introducerea neconfesionalismului la noi? Ce alta sunt legile politice bisericești, create în timpul mai din urmă? — Tristă situație pentru bisericile cari reprezintă idealismul cel mai perfect al omenimei!

Stadiul actual deci pentru biserică este un fel de timp de tranziție și de pregătire pentru întâmpinarea furtunelor și luptelor viitoare. *Vai de noi dacă nu vom ave teren bine ales și linie de bătae binepregătită!*

Ceea ce avem de întreprins acum, e să ținem în credincioși vin simțul religios, să i mângăem și să i încurajăm pentru luptă contra ispitelor veacului acestuia. Acesta, cred, nu ne va fi greu, de o parte din motivul, că majoritatea covârșitoare a poporului nostru — afară de unele oi rătăcite — ascultă încă de glasul bisericești, de altă parte și din motivul bine priceput psihologic, că omul necăjit e mai aplecat a primi eshortațiunile preoților, de cât cel îmbuibat. Dovadă chiar vara anului present. Pe când cei ce nu cunosc ce va să zică lipsă, sărăcie, nici grijă nu aveau — mulțimea bucuos asculta glasul preoților și i urma în procesiuni pe câmpuri și țărini, rugând cu adevărat simț creștinesc pe Dzeu, să și retragă mânia, să nu pedepsască cu fômetie poporul.

Momente de acestea nu numai trebuie bine prinse, dar' și folosite, exploatate în scopul sădării simțului religios.

Când poporul va ajunge la convingerea, că biserică una simte cu el, că folosește toate mijlocele morale, în scopul ușurării sorții sale — nu o va repuls, nu va deveni fiu necredincios al mamei sale. Teren vast de acțiune se deschide preoțimei noastre, lucrând în acest fel. Ori-cari se fie prescripțiunile legilor, un preot care stă cu deplin zel apostolic lângă turma sa, nu are trebuință de aplicarea paragrafilor. *Poporul, el, pe sine se disciplinează, nu suferă, ca să rălăcescă oile. Căci se rătăcesc — vin ele de sine la turmă.*

Este încă o cale deschisă.

Statul în toate timpurile și întră toate împrejurările a căutat să țină sâma de mișcările și dorințele suditorilor sei. Care stat n'ar face așa, într'adevăr ar merita numele de barbar. Nu numai atât! Atare stat își sapă însuși mormântul. Tulburări și nemulțămiri sociale, revoluțiuni chiar, se ivesc numai în statele ai căror bărbați de stat nu și bat capul cu trebuințele poporului.

Procedând din aceste principii și la noi s'au creat mai multe instituțiuni anume pen ru popor, pentru ușurarea sorții lui. Sunt pentru totă sâma de ômeni instituțiuni. Din cauza unor considerante eu fac amintire aci numai de cassa de ajutorare a muncitorilor. Ce minunată e? În schimbul unor taxe destul de mici săptămânale, mem-

brii capătă ajutoare însemnate, atât pentru casuri de morb, cât și alte bucurii familiare. d. e. căsătoria copilor. Ba după mórtea membrilor, familiile primesc, așa zicând, pensiuine regulată, prin ce se subtrag de la multe rele, întră cari și cele isvorite din miserie.

De astfel de instituțiuni ar trebui să ne interesăm, și cele ce sunt bune pentru turma noastră, să le și îmbrățișăm, fără considerare la momente politice. Cu bună sâma posteritatea ne va binecuvânta pentru ceea-ce am îndeplinit, ear' nu pentru ce am omis a face.

Pe calea asta și poporul mai ușor se pôte instrui cum are însuși să se îngrijescă de instituțiuni proprii pentru sine. Din predici încă nime n'a devenit învățat, dacă n'a avut și mai înainte învățătură; din exemple a învățat însă, s'a ridicat și se ridică fôrte mult. *Considerațiunile umanitare*, dacă nu alta, ar trebui să ne îndemne la acest pas. ...

Fiind biserică instituțiune divină, pentru ea este irelevant, ce fel de organizațiune primește societatea. Ea se află bine în state monarchice, ca și în cele cu constituțiune republicană. Din aceste motive ea nici nu are a păși activ nici-odată, în nici un fel de mișcare socială, ca să nu atragă asupra sa urgia potestății civile, ori a partidelor ce pörtă luptă întră sine, câte odată — pe viață și mórte.

Din contră. Datorință are a întreveni în mod calmant, obținând pace întră combatanți. Exemple avem din trecutul nu tocmai cel mai depărtat, când pășirea cu tact a arhierieilor nostri nu numai a delăturaț pericole mari de asupra poporului și bisericești, ci a predispus și potestatea civilă pentru sôrtea lor. Marele și genialul nostru arhieriu A. Șaguna cu ce ôre a căștigat vază și averi bisericești noastre? S'a știut întrepune și a știut folosi tot-deuna momentele potrivite.

Hulit și nu destul de popular a fost, e drept, în viață. Posteritatea astăzi binecuvântă însă memoria marelui bărbat.

În mic cât și în mare, am puté să ne călăuzim de principiile nemuritorului Șaguna. Să fim deplin dumești că biserică noastră nu ar perde nimic, ba în mare măsură ar predispuce pentru sine factorii de la cari atârna sôrtea sa.

Cu aceste ași fi terminat espunerile. Nu am ținut și nu ținesc alta cu ele, de cât să ridicăm biserică dreptmăritore, să-i asigurăm o sôrte favorabilă ei, și prin ea poporului nostru român.

Dacă ar fi să adaug ceva, nu pôte fi alta, de cât să poftesc pe toți factorii bisericești să meditez serios asupra cestiunilor sulate, ear' conferențele preoțești să se ocupe intensiv, studiind bine mijlocele de apărare. N'ar fi rău, ca sub o formă ôre-care să se țină și un fel de adunare bisericească, de exemplu un congres al preoțimei greco-ortodoxe române din întreaga metropolie, care ar pregăti un program de lucrare bine precizat și bine combinat, obligător pentru toți.

Vasilie Gan, protopresbiter.

Fragmente istorice.

Despre boerii din țera Făgărașului.

De

Non quis, sed quid.

(Urmare).

9. Székely de Nagy-Sink et Comana, 10 patrifamilii, originar din Cincumare, care servind pe lângă curtea princiară în Făgăraș capătă litere nobilitare de la M. Apafi din Viena în 20 August 1697, conferite lui Toma Székely, care se așeză în Comana împreună cu soția sa Eva Paur și cu fiii sei Toma, Ioan și George.

10. Peltan, alias Baltan de Comana, care produce o inquisițiune genealogică din A.-Comana în 10 April 1793, prin care Ioan, Nica, Georgie, Ioan al lui Iacob, Ioan al lui Bucur, George al lui Aldea Zafir, toți Peltan de A.-Comana, dovedesc, că li-s'au ars documentele boerionale și armalele în casa arsă a lui Ioan Peltan. Armalele arătau pe scut ceruleu o mână cu sabia scosă. Din această familie locuește o parte în Comana-inferioară, alta în Șinca-vechiă. Esistă 15 patrifamilii.

11. Dima alias Boita Boer de A.-Comana, 10 patrifamilii, produce un act de inquisițiune din 23 Februarie 1747, prin care Onya Dima Boer dovedește că familia lor e boeronală și se trage din Nicolae Boita Boer.

12. Fetu de A.-Comana, cu litere confirmaționale de la G. Bethlen din anul 1616. 3 patrifamilii.

d) În Comana-de-sus cu 140 case și 794 locuitori, și acesta a fost la început un prediu pe hotarul Comanei-de-jos, până ce despărțindu-se de acesta astăzi compune o comună politică de sine stătătoare, în care aflăm următoarele familii boerionale și nobilitare:

1. Gubernat de F.-Comana, 16 patrifamilii, produce litere testimoniale despre boeronatul său din anul 1582 *feria tertia ante festum sacri festi Pentecostes emanatas, et in transumpto Capitulari 1799 30 Mai extradatas.*

2. Frâncu, Frenk alias Frinkul de F.-Comana, 45 patrifamilii, cu litere nobilitare de la M. Apafi din Alba-Iulia 20 Iunie 1680, date lui Martin Frenk cu insemnele: pe scut militar de colóre celestină se vede un bărbat călcând cu piciorul stâng globul fortunei, ear' cu mâna dreaptă ține sabia. Acesta familie are și diplomă de la M. Apafi, din Făgăraș 1 Februarie 1696, dată lui Andreiu și Ioan Frinkul, prin care din nou se confirmă în vechiul lor boeronat.

3. Mizsa de F.-Comana, cu 20 patrifamilii, cu diploma boeronală de la Anna Bornemisza, din Radnoth în 4 Iulie 1666. Produce și un act divisional din 11 August 1767, în sensul căruia Boer Antal de Nagy-Berivoy cu condisionalii sei Neagoe și George Mizsa, boeri din F.-Comana, răscumpără moșia boeronală a lui Boer Lup Purkar din Comana-de-sus, pe carea o a fost erezit Stefan Boer de N. Berivoy, ear' veduva acestuia Zamfira o a fost zălogit la Roman Frink de F.-Comana, împărțindu-o apoi în două, una lui Boer Antal, cealaltă lui Neagoe și George Mizsa.

Cu Boer de N. Berivoy ne vom întâlni la Cuculata și la Berivoy, ear' cu un preot Mizsa la Toderitza. Pe valea Cerbului a Comanarilor se află și acum pietri cioplite, rămase de la o mănăstire ce ar fi existat acolo.

(Va urma.)

Rolul familiei în educație.

Lucrare citită în conferința învățătorescă din cercul Reghinului, de Ioan Paicu, învățătoriu.

(Fine.)

Dacă, earăși, am deschis o influință asupra copilului din partea oricărei persoane aflate în familie, chiar și a tatălui, și am însărcinat cu acest rol jingăș mai mult nu-mai pe mama, am făcut-o în buna credință, că ea pe deoparte este persoana cea mai abilă și accesibilă pentru acest lucru, pe de alta e și cea mai apropiată de micul prunc de la naștere până la intrarea lui în școală. Lordul Bronhom cercetând fazele prime ale dezvoltării fizicului și spiritului unui copil, se exprimă astfel: „Copilul intră a 18-a și a 30-a lună învățând mai mult despre lumea vădută, despre natura altor corpuri, despre puterile proprii și chiar și despre spiritul său propriu, cât și despre al altora, de cât în tot timpul celalalt al vieții sale“. Deci, cu scop ar fi să o comunice cu copilul instrucțiunea pregătitoare intelectuală-morală și chiar alimentația fizicului sau prin oricare membru al familiei? După a mea părere n'ar fi cu scop. „Didactica Magna“ a talentatului Amos Comenius ne spune într'un pasaj mai lung cu înțelesul pe scurt estras cam așa: „Precum soarele observă anumite gradațiuni în cursul său și în mod liniștit, permanent, în același timp, singur de sine și prin sine alimentează și face să crească și să se fortifice deodată și totul pe pământ, întocmai și un singur factor educativ numai el e în stare prin predarea de azi să fortifice ce s'a predat ieri și să servescă de temelie pentru cele ce se vor preda mâine“.

După-ace am tractat pe larg țința supremă a omului aici pe pământ de a fi deservit, cum și mijloace prin cari poate ajunge omul la „deservire“, ce este de făcut în fața atător scăderi ce obvin în învârtirea rolului educativ în familiile țeranilor noștri? Răspunsul e scurt: o conlucrare armonică, necondiționată neamănăveră între toți factorii educativi. Înțeleg întră școală cu învățători, familie cu părinți și biserică cu preoți. Voi încerca în cele ce urmăresc și câteva modalități, prin cari am putut pune și în praxă această conlucrare armonică.

Una din modalități am aflat-o în anul 1889, când am făcut o propunere relativ la „seratele lunare pedagogice“ în conferința învățătorescă din cercul Făgăraș. În acea propunere, care s'a publicat și în „Folia Pedagogică“ nr. 21 și 22 anul 1889 și s'a recomandat din partea cunoscutului bărbat de școală, a mult regretatului Dr. Barciuanu, ca „o idee vrednică de a fi discutată“, am avut mai ales în vedere posibilitatea ce se da în astfel de ședințe pedagogice tuturor factorilor educativi de a ține consultațiuni și consiliuri confidențiale în cauzele educative de orice natură.

Din partea membrilor acelui cerc conferențiar nu s'a primit această propunere, din simplul motiv, că executarea costă muncă.

Deoarece nici nu s'a discutat până azi nimic asupra acestei idei, și din considerare, că n'am putut scormoni de ore unde o altă modalitate mai ușor de executat, și ce e mai mult, fără a costa ceva pe român, care — fie zis întră noi — e cam eștin la făină și scump la țărâșe, am aflat de consult a o aminti și la acest loc.

Ar mai fi ocazii de a conveni la consiliuri confidențiale educatoriilor naturali și de profesiune d. e. în urma înființării unei biblioteci în o sală de lectură, casină etc. Însă peste tot locul întră Români, când ore va pute fi acest lucru? Mai că nici-când! Căci dacă cam eu greu îl poți face pe țeranul român accesibil pentru participarea în societăți, unde nu-l costă nimic, cu gr u îl vei face să procure lectură sau distracție pe banii sei cătorva inteligenți ai satului și el să șadă a casă.

Ce lucru frumos și folositor totodată ar fi, când în astfel de conveniri ar lua preoții și învățătorii rolul unui moș Trochin sau al înțeleptului bătrân al lui Benjamin Franklin, în gura cărăia pune acest bărbat înțelept sfaturile-i binefăcătoare. Și câte alte sfaturi s'ar pute da țeranului incult!

În cât privește țința ce trebuie observată atât față de tinerimea adolescentă, cum chiar și de copii de la 3 ani până la intrarea lor în școală, este espusă în o altă lucrare a mea publicată în nr. 63—65 al „Telegrafului Român“ din anul 1902 sub titlul „Cestiuni pedagogice“.

Aici mai adaug numai, că catechisatiunea cu adulții ar trebui să se țină în toate sările lungi ale postului de Crăciun, și întru cât permite lucrul câmpului, chiar și de Paști, de către preot, și eventual de către învățătoriu. Fetele într'o sără și feciorii într'alta;

sau apoi unde permit împrejurările ambe sexe în toate sările. Cu un sex (fetele) să țină preotul catechisatiune și cu celalalt învățătoriu prelegere.

Terminată catechisatiunea în 2 ore, de la 5—7 ore, sau 6—8 ore rămâne timp destul, dacă nu prea mult, și pentru săgălniciile de prin ședători.

Mult s'ar pute face în direcțiune bună și pentru salvarea moralului public de inteligenții noștri sătești, — preoți, învățători s. a., dar' franc se o spunem, nimic, chiar nimic nu se face. Sunt însă și excepțiuni norocoșe, cărora onore li-se cuvine. Incolo, prea multe „focuri de pae“ menite a narcotisa spiritele observătoare.

Mai multă întregire reciprocă în familii și cu mult mai mult spirit de iubire, solidaritate și împlinire de datorințe întră educatori de profesiune și oficiu, căci numai așa vom pute călca în urmele străbunilor noștri! Și numai astfel lucrând am pute spune, că am înțeles și urmat citatul scris pentru „Almanahul“ societății de lectură „Andreiu Șaguna“ de înaltpreasfinția Sa actualul Metropolit: „Din părinți buni se ridică familii distinse, ear' prin preoți distinși: popore și națiuni alese...“

Din Turda.

Sfințirea și inaugurarea noiei școle gr. or.

29 Septembrie n.

(Fine.)

A urmat apoi prea frumoșă vorbire a dlui avocat Dr. Valer Moldovan, care a făcut o s hită istorică a înființării școlei, apoi a dat cetera lstei celor cari au contribuit cu oferte benevole la înființarea școlei, cum și a repartiției făcute pe popor.

Din această cu miez și vervă oratorică rostită cuvântare, care sper că se va și da publicității, estrag următoarele:

În primăvara anului 1903 după ce Prea-venerabilul Consistoriu a binevoit a ne da un ajutoriu de 2400 corone, s'a cumpărat jumătate dintr'un intravilan de la erezii lui Ioan Rațiu cu 2800 cor.

Planul de a adapta deocamdată casa de lemn aflată pe acest intravilan, nu a aflat aprobare la forurile competente și astfel în primăvara anului curent, după un plan temeinic prezentat de dl protopop Mureșan, comitetul parochial și sinodul a decis și cumpărat și cealaltă jumătate a numitului intravilan, cu 2600 corone, și din fondul propriu cum și din intratele unei colecte publice, s'a zidit această școală de piatră, modernă și de o frumseță atrăgătoare.

Spre lauda epitropiei în frunte cu neobositul și energicul paroch protopop biserică în s-urt timp de 3—4 ani și-a făcut un frumos fond aproape din nimic: din câteva mierțe de bucate.

Colecta a fost oprită din partea ministrului. Din ce motive, nu știm!

Am fost siliți să revocăm colecta, această însă nu a împedecat, pe mulți binevoitori ai școlei, ca să trimită sume însemnate ca oferte benevole.

Zidirea școlei a început în 20 Iunie a. c. și în 8 Septembrie a fost luată formal în seamă și colaudată, aflându-se în toate respectele neeseceptionabilă.

Venerabilul Consistoriu a mai dat prea grațios, apoi, un nou ajutoriu pentru înzestrarea școlei cu bănci și alte necesități. S'au comandat bănci mobile și moderne de fier, cum și alte necesități în valoare de 700 cor.

În perețele salei s'a introdus o tablă comemorativă de piatră, pe această se va grava numele tuturor donatorilor, cari au dat cel puțin 20 cor., și numele acelora va fi pomenit din an în an la altariu la serbarea hramului școlei: St. Archangeli Mihail și Gavriil.

După dl Dr. Moldovan a vorbit dl prof. pens. I. Ghibu, care a accentuat în cuvinte frumoșe însemnătatea școlei și a mulțămii în numele preoției tractuale și poporului, — factorilor școlei, fiind frumos aplaudat.

Nou numitul învățătoriu dl Octavian G. Simtion, teol. abs., a ținut apoi o frumoșă disertație despre „Rolul familiei în educație“. Disertatorul a fost ascultat cu atențiune și călduros felicitat pentru succesa lucrare.

Credem că s'ar pute da publicității acest studiu, lucrat cu atâta zel și cunoștință.

De încheiere dl protopop Iovian Mureșan a rostit apoi următoarea vorbire:

Preastim. public! Terminată această, dați-mi voie, domnilor și iubiiți fii sufletești

poporeni, ca acum pe baza legii noastre fundamentale bisericești — Statutul organic — în tenoarea §. 11 din art. XXXVIII: 1868 să declar solemn școală noastră deschisă și predată destinației sale mărețe, dedicându-o îngrijirii providenței divine, și patronajului sfinților archangeli: Mihail și Gavriil; ear' elevii acestei școle pe acest an școlar îl încredințăm primului învățătoriu actual: dlui Octavian G. Simtion, poftindu-l să grijescă de tesaurul cel mai scump al neamului, ce i-se dă pe mână, să planteze în inimile fragede cele mai folositoare, nobile, frumoșe și fericite cunoștințe.

Se cuvine apoi să mulțămim Tatălui cerese pentru ajutorul cel nemărginit al Seu, dat întru edificarea acestei școle, și Să 'l rugăm a nu ne lipsi de cerescul său dar nici pe viitoriu.

Mulțămim Escelenței Sale înaltpreasfințitului archiepiscop și metropolit Ioan Metianu și Preavener. Consistoriu archidieceșan, pentru-că ne-a încurajat, cu ajutorul moral și material, la înființarea acestei școle.

Mulțămesc îndeosebi iubitorul nostru comitet parochial, epitropiei și dragului meu popor pentru sprijinul cel eficace, dat în bani și lucrul prestat în natură.

Mulțămesc iubitei noastre preoții tractuale și poporului păstorit, pentru frumosul sprijin material ce l'a dat. Mulțămesc obștei românești și binefăcătorilor esteri, cari înțelegându-ne glasul și intențiunile, ni-au sârit în ajutoriu, asigurându-i pe toți, că pe lângă aceea, că numele lor se va grava pe piatră comemorativă, și pomeniți vor fi an de an la altariul Domnului, vor fi pururea în recunoștința noastră.

Mulțămesc apoi bisericeii sore gr. cat., care până acum după puțină ni-a îngrijit și adăpostit în școală ei și pe copilașii noștri, și încredințăm pe antestătorii acestei biserici, că vom nău prin școală noastră a cultiva dragostea și iubirea reciprocă, spre a cimentea legăturile firești ale iubitorului popor românesc, și celorlalte naționalități ale acestei cetăți.

Ear' vouă, iubitorilor membri din comitet și epitropie parochială, și ție iubitorului meu popor, vă repeșesc mulțămia mea, rugându-vă, ca pe viitor, pentru ca mântuirea făcută casei acesteia prin sfințirea și închinarea ei — să se pereneze pe vecie, să trimită copii la școală și dați și pe viitor tot sprijinul posibil pentru susținerea și înflorirea acestei instituțiuni.

În urmă, mulțămind preastimatului public pentru participarea numărătoasă, prin care s'a ridicat nimbul acestei festivități, încheiu cu cuvintele mântuitorului străformat astfel:

„Lumină-te, luminează-te iubitor popor ortodox din Turda, că mărirea Domnului peste tine a strălucit“.

„Ear' tu Dămine, care ești stăpân al vremilor, Tu care cârmuiești destinele omenești, dă-ne putere, voie și înțelepciune, ca să facem voia Ta; luminează-ne cu arma cunoștinței, dreptății și adevărului, ca să perseverăm a te preamări pe tine în veci. Amin“.

După acestea publicul s'a împrăștiat, ca s'era din nou să convingă la petrecere, care a fost peste totă așteptarea succasă, atât moral-minte cât și material-minte, aducând un profit net de 250 cor.

A luat parte la petrecere numărătoasă public din Turda și jur. S'a dansat cu voe bună până 'n zori. Poporului i-s'a făcut rost de joc în liber, ear' înțelegința a ocupat spațioasă sală de învățământ. Înainte de pauză s'a jucat de 12 măsuri în costum național „Călușul și Bătuta“, conduși de dibaciul vătav Ioan Chiș.

În pauză a fost masă comună, unde dl protopresbiter Iovian Mureșian a tostat pentru oșpeți; dl Dr. Moldovan accentuând necesitatea susținerii și întăririi simțului religios în popor a închinat pentru dl protopop și preoțime. Dl prof. Ghibu pentru femeile române, dl adv. Dr. Popescu pentru Dr. Moldovan etc.

Acăsta e descrierea scurtă a actului sfințirii, inaugurării și serbărilor ce i-au succedat.

Laudă se cuvine în linia primă bravului popor credincios din Turda, care în anul acesta s'arac, a contribuit cu sume frumoșe, cu ajutoare de vecură și cu lucrul brațelor chiar.

De laudat este apoi comitetul parochial în frunte cu neobositul domn protopresbiter Iovian Mureșian, cari au ostenit, alergat și muncit din greu până s'au vădut la țință.

Fie, ca noua școală să fie un focular de cultură românească, să prospere și să înflorească spre lauda lui Dumnezeu și mângăierea harniului popor din Turda!

Raportor.

NOUTĂȚI

Pentru colegii sași. Colegii de la „Sieb. D. Tagblatt“ ne spun, că la Cărnădie numai postul de prim-pretor a fost de nou creat, pe când pretorul a fost luat de la pretura din Sibiu, unde erau sistemizați doi pretori, și a fost trecut la Cărnădie. El, și? Nu cumva prin această e dovedit, că Românii n'au fost în drept să ceră, ca barem unul din posturile ocupate în ultima congregație să fie dat unui Român? Dreptatea ar fi adus cu sine, ca chiar la pretura din Sibiu să se fi făcut de mult începutul cu aplicarea unui pretor (dacă nu prim pretor) de naționalitate română. Nu de dragul nostru, ci în interesul populației române, aparținătoare la acest cerc administrativ. Dar' suntem obișnuiți cu împărțirea dreptății din partea domnilor Sași. Vom vedea însă cum se vor obicui ei cu ea, atunci când nu vor mai avea în mână, nici cutitul, nici pâinea, ci alții le vor face parte de fărâmură numai, cum ne fac ei nouă astăzi. Atunci vor vedea pôte, că dore rău — nedreptatea!

Nou inspector de cavalerie. Ziarul „N. W. Tageblatt“ din Viena susține a fi informat, că archiducele Otto, fratele archiducelui moștenitorului Francisc Ferdinand, cu ocazia avansării proxime va fi avansat la general de cavalerie și va fi numit inspector general al cavaleriei, în locul generalului conte Paar, căruia M. Sa i-a destinat alt rang militar înalt.

† Czeck János, fost general de honvezi în revoluția din 1848—49, a răposat în Buenos-Aires (America) în etate de 82 ani. Czeck a răposat în 6 Septembrie, dar' știrea despre mörte a sosit abia în 5 Octobrie. Bătrânul Czeck în anul din urmă al vieții sale era aproape orb de tot. Ca fost general de honvezi în 1848—49 i-s'ar fi cuvenit pensie de 1920 corone din fondul pentru pensionarea honvezilor revoluționali; sub regimul ministrului-president Széll i-s'a asemnat însă pensie de 4000 corone.

Concertul Elena Cunțan. Concertul dăorei Elena Cunțan, anunțat deja în unul din numerii anteriori ai ziarului nostru, se va ține în 15 Octobrie st. n. în sala de la „Unicum“. Va coopera la el și binecunoscutul și apreciatul baritonist Vilhelm Orendt.

Constituire. Societatea de lectură a elevilor de la institutul pedagogic gr-cat. din Blăș s'a constituit în ședința ținută în 17 Sept. s. c. sub prezidiul dlui Ioan F. Negrușiu, prof. prep. și presidentul societății, în modul următor: vice-president Dumitru Comșa, ped. c. III, notariu Iuliu Coroiu, ped. c. III, archivariu Fion Roman, ped. c. III, controlor Aurel Micu, ped. c. III, cassariu Candin Gliga, ped. c. II, bibliotecari Iuliu Todoran, ped. c. III, vice bibliotecari Andreiu Grecu, ped. c. II, redactorul fôiei soc. „Speranța“ Ioan Albu, ped. c. III, membri în comisiunea emisă pentru cenzurarea operatelor: Iacob Boeriu și Gedeon Socol, ped. c. III, Toma Cociș și George Teș, ped. c. II, Emilian Chechicheș, ped. c. I.

Himen. Ilariu Gonția și Silvia Roman, Sibiu, cununăți.

Omor. Ni-se scriu urmă orele din Sălciava de jos: În noptea din 19 spre 20 c. v. s'a sâvârșit în pădurea din apropierea comunei noastre o crimă oribilă. Doi poporeni (com. t. Albei iuf.) adăpându-se aici bine cu otravă jidovă și mai având de mai înainte o socotă la olaltă, fu așteptat în tinerul nopții spre a se trimite cel mai beat în cealaltă lume, cu peste o sută de lovitură aplicate peste cap și tot trupul, spărgându-i-se gâtălia, rupându-i-se o mână și un picior și falca gurei, și apoi tras fiind vre-o 50 pași, până la cărare. Ucisul lăsa în urma sa soție și un copil mic. Etatea 27 ani. Criminalul e prins și recunoște fărădelegea.

Nu e împlinit anul de când tot un poporean ucide și răpi pe un drumari, și acum crima se repetă, căci ucisul avea la sine 50 corone. Cum spun locuitorii de acolo, o înșelăbăcie a spiritelor ca în Ponor nu și mai află p recha. Acolo, se zice, nu ești sigur nici de viață nici de avut. Omor și incendiu, răsturnare de clăi, și hoțitul e la ordinea zilei. Postul de gendarmi e acolo, este primărie și biserică, — nimic nu ajută, și s'au întreprins la ministru pași pentru permiterea bătăii, cum se usita pe vremea absolutismului.

La gimnasiul român gr.-or. din Brad s'au înscris pe anul școlar 1904/5 126 studenți, cu 16 mai mulți de cât în anul precedent. Prelegerile s'au început la 4/17 Sept. c.; deschiderea festivă a anului școlar la 8/21 Septembrie cu invocarea duhului sfânt și citirea legilor școlare. La actul festiv a participat întreaga inteligență din Brad iubitoare de progres și cultură națională.

"Masa studenților" d'n Brad și a început funcția pe anul școlar 1904/5 la 15/28 Septembrie. Beneficiarii pe prânz sunt: din cl. II g. I. Băbuțiu și I. Jurca, cl. III g. S. Jula, N. Prața și N. Tăndrău, cl. IV g. I. Ignaton și D. Galdău, cu totul 7 studenți buni și diligenți, dar' și săraci, primește pe lună câte 10 cor. pentru prânz.

Post de veterinar. De la oficiul de vicecomite al comitatului Brașov e publicat sub nr. 8507 și cu termen până la 20 Octobrie st. n. 11 ore a. m. concurs pentru ocuparea postului de veterinar în Brașov. Salariu 1400 corone + 600 cor. bani de cuartir și cuinuenalele statutare.

Bancnote de zece corone, noue. Banca austro-ungară va pune în circulație încă în toamnă această bancnotă de zece corone nouă, fiindcă cele de până acum se pot ușor falsifica. Noile bancnote vor avea formă lungăreț, aproape ca fâșiile de adrese, și vor fi imprimate cu un semn secret, pe care falsificatorii se nu-l potă imita.

Achitați. Constantin Măleanu, mare proprietar în România, pe la sfârșitul verii și-a împușcat soția și pe un servitor al său, prinși în flagrant delict de adulteriu. Măleanu a fost tras în judecată pentru omor, împreună cu fiul său de la prima soție, acuzat de a fi fost complice la comiterea crimei. Cum cetim acum în zărele din România, curtea cu jurați din Pitești i a achitat pe ambii, pe motiv că Măleanu a comis omorul în legitimă indignație.

Nevastă credincioasă! Dl. Banglos, proprietar de fabrică în Paris, după îndelungate curteniri a luat în căsătorie o fată de 18 ani, fostă până atunci vinzătoare în o prăvălie d'n Paris. S'a făcut ospet mare, dar' a doua zi după cununie mirăsa a fugit din cuib ducând cu sine și 30.000 de franci ai bărbăteu u. "Mirele" Banglos (în etate de 50 ani), ce se fi făcut alta? — a intentat necredincioasă proces de divorț.

Concert în Hunedóra. Românii din Hunedóra invită la concertul ce-l va da corul "Reun uniți femeilor române" din prilegiul adunării desp. "Asociațiunii", Duminecă în 9 Octobrie st. n. 1904, în sala hot. "Hunyidi Vához" din Hunedóra. Începutul concertului precis la 7 $\frac{1}{2}$ ore seara. Adunarea despărțământului "Asociațiunii" se ține în aceeași zi, înainte de am., în biserica gr. or., după sf. liturgie. După adunare banchet.

Luminare electrică — fără sîrme. Inginerul Armstrong din Londra i-a succedat să producă lumină electrică fără a întrebuința sîrme, ci întrebuințând ca conductor pământul. Lăcirea lampi electrice străbate până la distanță de cinci kilometri, cu aceeași intensitate; bateria electrică, cu ajutorul căreia Armstrong a făcut experimentele, a avut putere de opt volte. Cum se raportează din Londra, invenția aceasta a provocat foarte mare senzație în cercurile științifice.

Posta redacției.

Cămpuri-Surdac. Scrisori anonime nu se iau în considerare. Și dacă totuși îți răspundem, e pentru a te asigura, că păcatele respectivelor sunt binecunoscute superiorității sale.

Seneca. Nu se poate publica.

Sohodol-Bran. E pusă la rind spre a fi publicată. De ce așa târziu?

Bistrița. Primit. Intr'unul din numerii proximi.

"Ce e biserică?" Nu se poate publica. E o temă care cere studiu mai adânc.

Dlui I. U. Predica e bună pentru trebuințele locale. Nu e însă de publicat.

Bacifalău. Nu se poate publica.

Metodul fonomic. Felul cum termini articolul nu e corect. Și apoi și stilul e cam neîngrijit. Ce are să zică, "mersul înaintării"? Nu se poate publica.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.

(Urmare)

În catedrala *Cefalu* aflăm orariul la toți diaconii: ss. Petrus, Vicentius, Laurentius, Stefanus, fixat numai pe umărul stâng. În dreapta au doi cruce, doi cădelnițe, în stânga doi carte, doi chivot (mosaic din veacul XII). Asemenea e orariul și la unii diaconi în biserica metropoliei de la Iași. (Vezi fig. Nr. 41).

Antimisul se păstrează în Orient învălțat în o cârpă de mătăasă.

Perdelele, și mai ales cele de la ușa împărătească, sunt adese-ori adevărate obiecte de cea mai artistică broderie. Așa la *Domnița-Balașa*. Perdeaua se ridică în sus cu un mecanism interesant, în un tub anume construit, ca să fie ferită de pulbere și deteriorare.

La *sfântul George-nou* (București) se deschide ușa, tragându-se perdău orizontal pe niște roțile.

Tămăierea-Căditul.

Între lucrările rituale numărăm și căderea sau tămăierea¹⁾ cu cădelnița, în care se presară pe cărbunii ardândi tămăie și smirnă. Adevărata tămăie este *reșina* unui arbore, ce crește în India și poartă în lumea botanică numirea de "*Boswellia serrata*", "*Boswellia glabra*", și "*Libanus thurifera*", *λίβανος* = *libanum* sau *olibanum*; ear' picurii sucului, cari la aer și sôre se învertoșează, sunt *λίβανωτός* sau *θυμίαμα* (de la *θυμιάω* = a afuma, a tămăia).

Tămăia era folosită și în ritual mosaic ca material de jertfă, dar' nu singură, ci împreună cu alte 3 substanțe, cari se ardeau dimineța și seara pe altarele de jertfă.

Asemenea cerea cultul păgân al Persilor, Egiptenilor, Grecilor și Romanilor arderea tămăiei, fie curată, fie amestecată cu alte materii, ca obiect de jertfă. Creștinii, cari la început participau la o asemenea jertfă (thurificatio), erau timbrați ca apostoli. *Tertullian* ne spune, că creștinii din Africa și celelalte popore din jurul mării mediterane întrebuințau în primele veacuri tămăia în viața lor particulară la diferite afumări. Am văzut adese-ori și la Românii din Ardeal, aprindându-se tămăie în un vas și afumându-se odăile locuitorilor, une-ori pentru a delătura un miros greu, altădată la descărcarea unei furtune²⁾, sau în zile de serbători mari.

În Seliștea de lângă Sibiu și în satele vecine aprind femeile în totă Sămbăta seara tămăie în un tămăier anume (ulcică de pământ cu găuri în cote) și tămăiează icônele sfinte din casă. Asemenea aprind tămăie și la vremuri grele.³⁾

Că tămăierea s'ar fi îndeplinit ca lucrare rituală creștină din partea apostolilor și a ucenicilor lor și peste tot în cursul celor dintău 4 veacuri ale erei creștine, nu se poate constata cu siguranță. Există argumente și pro și contra.

Dar' — după-ce s'a decretat liberul exercițiu al religiei creștine și astfel după-ce creștinii nu mai aveau motive de a se feri și isola de ori-ce acțiune, ce li-ar fi părut de proveniență păgână, — a străbătut și tămăierea în liturgia creștină, mai ales, că în sfânta scriptură a Testamentului nou "*tămăia*" este des amintită, ca o materie de mare cinste. Magii "deschidând vistierile lor, au adus lui Iisus daruri: aur, smirnă și tămăie". (Matei II. 11). Zaharie, când slugia.... "după obiceiul preoției i-s'a întemplat să tămăieze, intrând în biserica Domnului" (Luca I. 9). "Si a luat ingerul cădelnița și o a umplut din focul altariului..." (Apocalipsa VIII. 5).

Liturgia sfântului *Iacob* și a sfântului *Marcu* prescrie deja 3 tămăieri. Dar' liturgiile acestea — în forma în care ni-s'au păstrat — nu sunt mai vechi ca din veacul V. În veacul al VII. găsim apoi urme despre tămăierea arhierilor, când cu procesiune festivă merg la biserică, ca să oficieze. Astfel cu încetul s'a introdus tămăierea la procesiuni, înmormântări, sfințiri de biserici etc. Prescripțiuni pentru folosirea tămăiei aflăm în cărțile liturgice și peste tot rituale.

Tămăierea servește pentru înălțarea slujbelor și acțiunilor rituale în sferă mai superioară, sfințite. Afară de aceea mistuirea în foc a tămăiei, înălțarea în sus a fumului, lățirea unui miros aromatic, sunt totatătea simbolisări de jertfă; ear' pentru obiectele și persoanele tămăiate căderea este manifestarea unei deosebite stime și reverințe (honor incensi).

Așa cădim sfintele daruri, sfintele mōște, sfântul prestol, altariul, sfintele icône, referind venerațiunea și adorațiunea la Dzeu și la sfinții reprezentați prin icône.

Asemenea și pe arhieru, pe pontificant, pe împreună-liturgisitori și poporul. Fiind căderea o manifestare de stimă, căditul trebuie să se și închine înaintea obiectului, sau a persoanei tămăiate.

De altă parte tămăierea este și un *act de sfințire* a persoanelor, obiectelor (cruce, clopote, odore, vase etc.) și locurilor, în care cas este însoțită și de stropirea cu apă sfințită, aghiasmă.

¹⁾ Vezi: "Kirchenlexikon" de Wetzer și Welte. Freiburg. 1901. t. XII, pag. 1259.

²⁾ Așa se numește și un munte în Syria sudică.

³⁾ Cicero zice "Timor fecit deos".

⁴⁾ În asemenea casuri aprind și lumina, cu care au ocolit biserica la învierea lui Christos. Restul ne-ars se păstrează.

La sfințirea bisericilor se aprinde în portal tămăie multă, înainte de intrarea în biserică, după: "Mărire sîntei, celei de o ființă etc." și "Împărate ceresc". — Ear' în jurul cutiutei de argint cu sfintele mōște, care se așază în pētra prestolului, se varsă așanumitele specii aromatice, compuse din mastix, smirnă, tămăie, reșină etc. (Vezi Simeon, arhiepiscopul Tesalonicului și "Rânduiala la sfințirea bisericii" de Andreiu baron de Șaguna. Sibiu 1862).

Apusenii încă tămăiează în repetite rânduri altarele ce sunt a se sfinți, și aprind mai multe bōne de tămăie, ca să se consume, și această mijloceste ceea-ce clerul cere în rugăciunile sale, adică *binecuvēntarea, sfințirea și consacrarea jertfelnicului*.

Episcopii apuseni pun și 3 bōne de tămăie curată în capsula cu sfintele mōște, care bine închisă se așază în pētra altariului cu ocaziunea sfințirii lor. Când a fost înmormântat Iisus încă s'au pus mai multe specii în grōpă cu corpul lui. Întru amintirea acestor specii apusenii și acum înfig în formă de cruce 5 bōne de tămăie sfințită în lumina paștilor, pe care o sfințesc în Sămbăta Paștilor.

Pregătirea cădelniței pentru tămăiere și a cărbunilor încă merită atenție specială, ori-cât s'ar părea lucrul de simplu.

La noi de regulă se aduce înainte de începerea serviciilor divine și din cea mai apropiată casă un vas de lut sau de fier, plin cu cărbuni ardândi. Acest vas se păstrează apoi în altariu, de cele mai multe-ori chiar la locul cel mai nepotrivit, adică la proscomidie, lângă sfintele daruri. Acolo criscnicul (fētul sau clisierul) pregătește cădelnița, suflând cenușa de pe cărbuni ori în ochii preoților oficianți, ori chiar și peste sfintele taine.

O întocmire practică deci se impune; și anume în partea dreaptă a altariului se poate face în zid o vatră potrivită, pe care se așază cărbunii. Sub vatră conduce o gaură aerul la cărbuni, ca se potă arde și astfel se potă fi folosiți în cădelniță; ear' din firida de de-asupra vetrei conduce o țeve fumul, ce se potă forma, prin zid în afară, făcând astfel serviciul de hornuleț. Câte o asemenea întocmire se potă vedea la biserica din *Busteni* (România), la *Domnița-Balașa* din București, la *catedrala din Cernăuți*, etc.

Cărbunii, așezați pe grătariul unei asemenea vetre, de multe-ori se consumă de tot prea repede, de aceea în unele biserici (d. p. la *sfântul George nou în București* și chiar și la *Domnița-Balașa*) au introdus un fel de căldare fixată în perete. În aceea se așază cărbunii aprinși, coperindu-se cu cenușă, care oprește consumarea lor. Din cenușă se scot apoi după trebuință.

Cea mai practică întocmire am aflat-o în diaconiconul bisericii *Mirăușilor* (Suceava). E o vatră cu afundătură pentru cenușă, de-asupra hornuleț cu țeve de tinichea ce duce afară. Acesta e mai recomandabil, întru cât nu se va putea aplica chiar vr'un cupțoraș special întocmit, încălzit cu electricitate.

În apropierea vetrei pentru cupțoraș se ivește necesitatea unei firide lungărețe pentru acățarea cădelnițelor, provădute cu ușă și cu cutii pentru păstrarea la îndemână a tămăiei și a smirnei.

Ear' mijlocul cel mai bun de a cruța bisericile de fum netrebnic și de a obține un miros plăcut de tămăie și smirnă, care se represinte cât mai bine misticismul liturgiei, este următorul: În altariu se se păstreze pe lângă întocmirile de mai sus și o olă cu capac, în care se pune apă până la jumătate. Paraciserul voină a pregăti cădelnița, pune în ea o lingură de cenușă, apoi câțiva cărbuni, peste cari așază cam 3—4 bōbe de tămăie ori smirnă ca niște bōbe de păpușoiu. Acestea ajung pentru a tămăia întreaga biserică. După terminarea căditului se aruncă întreg conținutul cădelniței cu cenușă, cărbuni și serum în olă cu apă. Cu acest metod se obține totdeauna un miros suficient și plăcut și se cruță interiorul bisericii cu podōbele ei, precum și sănătatea creștinilor.⁴⁾

Chivotul.

Pe prestol este așezat *chivotul* (χίβωτός = scrinișor). *Chivotul*²⁾ este o frumoasă și artistică lucratură de artă, făcută din lemn sau metal. El se așază în partea dindărpt a prestolului și servește pentru păstrarea sfintelor taine pe sēma celor bolnavi. De acolo preotul ia câte o pārtică de tămăie sfințită, când e chemat în grabă la vr'un bolnav greu. El are de regulă forma unei biserici în miniatură.

Bisericile mai avute din România au chivote mai multe, cari sunt adese-ori adevărate obiecte de artă, prețioase, une-ori din aur curat. Cele mai scumpe le are bogata biserică a *sfântului Spiridon* din Iași. Cel mai frumos e la mijloc pe prestol; lângă el alte două cu 5 turle. Chivotul de la *Curtea-de-Argeș* și de la *Domnița-Balașa* sunt chiar bisericile făcute în miniatură. Chivote frumoase are și biserica *Bărboiu* de la Iași.

¹⁾ Vezi și "Candela" nr. 7 din 1902.

²⁾ Firma *Radiom* din București și *George C. Ropalo* argintar din Iași sunt renumite întru confecționarea astorfel de chivote. Se fac de regulă din argint. 1 dram (3 $\frac{1}{2}$ gr.) costă 1 franc, ear' din argint de China pe jumătate.

(Va urma.)

Sirolin

Este recomandat de cei mai distinși profesori și medici ca remediu eminent contra:

ca bronhiță acută, tusă convulsivă,

mai ales este recomandat

ca bronhiță acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandat

lăturăză tusa și flegma, și face să înceteze asudorea de noapte. În urma gustului și mirosului său plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capătă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorul să fie atent, ca fie-care sticlă să fie provădută cu firma următoare:

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, convalențelor după influență.

Promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, deosebit de copii. Se capătă în farmacii

(216) 11—52

Nr. 620 1904.

[281] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de **învățătoriu** din comuna mai jos numită, protopresbiteratul Zarand, prin acesta se descrie concurs cu termen de 15 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Luca-Cărăstău, post ambulant (în fiecare zi de săptămână afară de Duminică și sărbătorile legate se ține școlă a. m. Luca p. m. Cărăstău); salariu 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir și lemne de foc.

Recurenții cari pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenalele după anii de serviciu din alte comune, au să se exprime acelea pretensiuni în petițiile lor de concurs, pentru ca comunele să se știe orienta la alegere.

Cei ce vor fi aplicați sunt obligați a instrui elevii școlii de repetiție și de grădiniță, a-i învăța cântările bisericesti și a cânta cu ei în biserică.

Reflectanții au a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cereri instruite în regulă au să se le așternă în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.
Brad, la 7 Septembrie 1904.

V. Damian
protopresb.

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morbi nervoși, să ceară broșură asupra acestora. Se capătă gratis și franco prin „priv. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.”.

(90) 25—52

Au apărut în **Tipografia arhidieceasană**:

Noul abecedar de Dr. Petru Șpan
Prețul e 40 fl.eri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la **Librăria arhidieceasană**.

„Corvineana”

institut de credit și economii în Hunedóra.

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economii „Corvineana” publică concurs pentru ocuparea postului de **practicant**.

Salariu anual cor. 720.

Cel ce dorește a reflecta pentru dobândirea acestui post, are a documenta că a absoalvit școlă comercială superioară.

Rugările sunt a se adresa către direcțiunea institutului în Hunedóra (Vajdahunyad) **până în 24 l. crt.**

Alesul va avea a se prezenta pentru ocuparea postului cu ziua de **1 Novembre 1904.**

[289] 2—2

Direcțiunea.**Pentru pomi roditori**

arbori de decorațiune, bobe (Beerenobst), gladici, salcâmi (acaci), ș. a. c. l. m. i. bogat și mai bun isvor de cumpărare este școlă de pomi în mărime de 30 jug. a lui

Fischer & Comp.235 1—6 **Nagyenyed** (Aiud, Ungaria).

Cataloage (în limba română, germană și maghiară) franco.

Tămna e cel mai bun timp pentru plantat.

„Hotelul comunal”

din Seliște

se dă în arândă pe anii 1905, 1906 și 1907 pe lângă licitație cu oferte. Prețul strigării 4000 corone.

Ofertele vor cuprinde 400 cor. vadiu și declarația că condițiile (cari stau la vedere publică în cancelaria comunală) sunt cunoscute.

Licitația se încheie la 9 Octobrie c. 10 ore a. m.

(277) 2—2 **Primăria com. Seliște.**

Nr. 633. 1904 [288] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **parohi** din comunele **Cărăstău, Pescera și Scrofa**, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Tel. graful Român”.

Emolumentele împreunate cu fiecare din aceste posturi, sunt cele fasonate în c. l. B. pentru întreținerea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții au a-și așterne cere rile, instruite în sensul normelor din vigoare, în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral și a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în biserică, pentru a-și așterne respective a celebra și cuvânta.

Brad, la 14 Septembrie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand, în conțelegere cu comitele parohiale.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public român din loc și jur că mi-am mutat

Prăvălia de manufactură

din piața mică nr. 2, tot în piața mică nr. 11 în dosul **păpușcarilor**.

Deoarece aici plătesc chirie pentru localul prăvăliei cu 1600 corone anual mai puțin, mă aflu în plăcută poziție a pute servi cu prețuri și mai eftine, și mi-am propus, ca — dacă *Dumnezeu îmi va ajuta* — în cel mai scurt timp să mi asortez depositul cu tot felul de mărfuri țărănești, precum bumbac, pânză, lănică, arniciu, țesături, mai multe soiuri de pânză, cum și cărpe de pânză, etc.

Pentru inteligență ofer depositul meu bine asortat în cămăși de chiffon, creton, Oxford și Trico, apoi ismene, gulere, manșete, cravate, cuverturi de lână și bumbac, plapome în creton, ruș, satin cu vată umplute, ploiore, cămăși de dame, camiole, fuste, cretonuri, pergaturi, barcheturi, stoffe de pânză, și toate câptușelile recerute la efectuarea hainelor de dame și bărbați, cum și alți o mii aici neamintiți articli. O mică probă ajunge ca să se convingă oricine despre efințența și soliditatea prăvăliei mele.

[89] 30

Rugând onoratul public românesc pentru binevoitoriul seu sprigin, semnez cu totă stima

Aurel Popescu.**Săpunul Schicht**

cu marca:

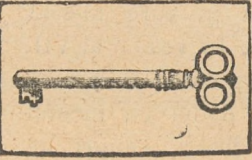
„cerb”

ori

„cheie”

e cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai efin. E liber de substanțe stricăcioase.

Se capătă pretutindenea! (122) 18—34

!! La cumpărare să se observe, ca fie-care bucată de săpun !! să fie provădută cu numele Schicht și cu o marcă de sus.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorază

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă boleni

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțepături de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâini și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boleni cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate părțile lumii cari prefuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta”* deoarece „Ciasul-Volta” atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat*. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6. — folosibil la morbi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e c. r. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.